

UVOD

Polazeći od činjenica:

- da Sudovi, tužilaštva i policija nemaju uređen sistem evidencije i kontrole poštovanja redosleda sa spiska branilaca po službenoj dužnosti,
- da su pojedini advokati često angažovani u svojstvu branilaca po službenoj dužnosti, a drugi retko ili nimalo, u vezi čega su neki advokati pisanim putem obraćali organima koji su zaduženi za angažovanje branilaca po službenoj dužnosti – i od nekih ostali bez odgovora,
- da se od marta 2016. godine, obim angažovanja branilaca po službenoj dužnosti kod velikog broja advokata drastično smanjio, pa čak i prestalo ovakvo angažovanje, posebno pred policijom, a bez objektivnih pokazatelja koji bi opravdali ovo smanjenje,
- da je dosadašnji način postupanja pri izboru branilaca po službenoj dužnosti netransparentan, manjkav i da otvara prostor za koruptivna ponašanja, te da kao takav predstavlja potencijalnu opasnost i po samo pravo okrivljenih na odbranu,
- da je u toku realizacija projekta kol centra na nivou Republike u režiji AKS i OEBS-a, koji projekat je u fazi izrade softvera kol centra (cena softvera zavisno od sofisticiranosti košta 3.000 – 10.000 eura), dakle, na samom početku, jer nakon njegove izrade sledi proces prihvatanja od strane Viskog saveta sudstva, RJT, te MUP-a, a potom i njegova primena,
- da državni organi koji angažuju braniocima po službenoj dužnosti, kao osnovni problem za selektivnu primenu spiska branilaca po službenoj dužnosti, navode poteškoće u pronalaženju branilaca, jer se mnogi navodno ne javljaju, što oduzima vreme kod preduzimanje hitnih radnji,

komisija Ogranka za odbrane po službenoj dužnosti Ogranka advokata Novog Sada, predlaže

PREDLOG

PROGRAMA

STALNIH DEŽURSTAVA ADVOKATA BRANILACA PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI

1.0. CILJEVI PROGRAMA

Cilj ovog Programa jeste uspostavljanje transparentnog, efikasnog i ekonomičnog sistema organizovanja angažovanja branilaca po službenoj dužnosti na teritoriji Višeg suda u Novom Sadu, za radnje odbrane pred Osnovnim sudom i Višim Sudom u Novom Sadu, Osnovnim i Višim javnim tužilaštvom u Novom Sadu, te Policijskom upravom i njenim organizacionim jedinicama na teritoriji Grada Novog Sada i njegovim prigradskim naseljima, u svrhu zaštite prava na odbranu okrivljenih i postizanja ravnomernog angažmana branilaca po službenoj

dužnosti, a do početka primene kol centara.

Cilj ovog Programa jeste i sužavanje prostora za koruptivno delovanje svih učesnika u krivičnim postupcima u kojima se angažuju branioci po službenoj dužnosti.

Konačno, cilj ovog programa jeste i postizanje pravičnosti, odnosno, podjednagog i srazmernog učešća svih advokata i advokatica – branilaca po službenoj dužnosti u krivičnim predmetima u kojima rešenja o postavljenju branioca po službenoj dužnosti donose Viši sud u Novom Sadu, Osnovni sud u Novom Sadu, Više javno tužilaštvo u Novom Sadu, Osnovno javno tužilaštvo u Novom Sadu i Policijska uprava Novi Sad.

1.1. PRINCIP DOBROVOLJNOSTI

Advokaticе i advokati, koji se nalaze na spisku branilaca po službenoj dužnosti, slobodni su da odluče da li će se prihvatiti poslova iz ovog programa u svrhu ostvarenja ciljeva iz ovog programa, nevezano za njihovu spremnost da se u svako doba, pred nadležnim organima, prihvate dužnosti odbrane po službenoj dužnosti.

Dobrovoljnost se pretpostavlja.

Svaka advokatica ili advokat, koj smatra da iz bilo kog razloga nije sposoban, ili ne želi, da svojim ličnim učešćem u ovom programu doprinese njegovim ciljevima, zamoljava se da o tome na prigodan način blagovremeno obavesti Ogranak.

Obrazloženje: Nemamo zakonske mehanizme za ustanovljenje obaveze, i primenu sankcije za nepoštovanje obaveze.

2.0. ORGANIZACIJA STALNIH DEŽURSTAVA

(princip ekonomičnosti i efikasnosti)

2.1. DEŽURNI ADVOKAT I ADVOKAT U PRIPRAVNOSTI

Dežurni advokat i advokat u pripravnosti jeste advokat koji obavlja advokatsku delatnost sa sedištem advokatske kancelarije na teritoriji Grada Novog Sada i njegovih prigradskih naselja i koji se nalazi na spisku AKV advokata koji su zainteresovani za odbrane po službenoj dužnosti i koji se u praksi bave krivičnim pravom i koji je periodično svojim ličnim učešćem i doprinosom angažovan na sprovođenju ovog programa.

Obrazloženje: Kol centar je najprihvatljiviji ali i najskuplji model, radi se na tome, neizvesno je da li će biti model prihvaćen na najvišim nivoima i kada će biti u primeni.

2.2. PROSTORIJE I SREDSTVA ZA RAD

Ogranak advokata Novog Sada će ustanoviti dežurni centar branilaca po službenoj dužnosti, i u tu svrhu obezbediti pogodan prostor za rad dežurnih advokata, opremljen jednim PC računarom sa štampačem, dva mobilna telefona, sa dve sim (postpejd) kartice različitih operatera i jednom fiksnom telefonskom linijom sa aktiviranom uslugom „identifikacija poziva“, te ažurirani spisak branilaca po službenoj dužnosti u elektronskoj formi.

Sa telefonskim brojevima dežurnog centra Ogranak će upoznati sve državne organe odnosno, sudove, tužilaštva i policiju, te obezbediti njihovu saglasnost na sprovođenju ovog programa.

Obrazloženje: *Prostor za rad omogućava primenu ostalih odredbi programa, a u skladu je i sa ozbiljnošću „materije“ programa.*

2.3. STALNA DEŽURSTVA (princip stalnosti)

Pod stalnim dežurstvom se podrazumeva neprekidno i svakodnevno, radnim danima i praznicima (0-24h) prisustvo dežurnog advokata u prostorijama dežurnog centra radi obezbeđenja sudovima, tužilaštvima i policiji (u daljem tekstu državni organi) branilaca po službenoj dužnosti po redоследu sa spiska branilaca po službenoj dužnosti.

Stalna dežurstva će se obavljati u 3 smene u trajanju svake smene od po 8 časova.

U svakoj smeni će dežurati po jedan advokat (dežurni advokat).

Svaka smena će pored dežurnog advokata imati i tri advokata u pripravnosti, koji će za vreme trajanja smene biti u obavezi da za slučaj nastupanja iznenadnih i nepredviđenih okolnosti, koje sprečavaju dežurnog advokata u obavljanju poslova dežurstva, da u najkraćem vremenu pristupe u dežurni centar radi zamene dežurnog advokata do prestanka iznenadnih i nepredviđenih okolnosti.

Raspored smena dežurstava dežurnih advokata i advokata u pripravnosti će se unapred i blagovremeno objavljivati na web stranici Ogranka, najkasnije do svakog 15- tog u tekućem mesecu za naredni mesec.

Obrazloženje: *Pod pretpostavkom da se većina advokata sa spiska uključe u sprovođenje programa, svaki advokat bi u toku godine na dežurstvu bio angažovan najviše 4 do 5 puta.*

2.4. POŠTEDA OD DEŽURSTAVA (princip humanosti i međusobne solidarnosti i poštovanja)

Advokatice i advokati, ukoliko to žele, i ukoliko na pogodan način obaveste Ogranak, mogu biti pošteđeni od obavljanja poslova dežurnog advokata i advokata u pripravnosti, i to:

- samohrani roditelji, ili
- roditelji deteta do navršениh 7 godina života, ili
- roditelji teško obolelog deteta, deteta invalida ili deteta sa posebnim potrebama, ili
- invalidi po bilo kom osnovu i bilo kom stepenu, ili
- koji su navršili 60 godina života, ili
- koji se advokaturom bave manje od godinu dana.

Sve advokatice nezavisno od gornjih svojstava imaju pravo, ali ne i obavezu da poslove dežurnog advokata i advokata u pripravnosti obavljaju u noćnoj smeni.

2.5. POSLOVI DEŽURNOG ADVOKATA I ADVOKATA U PRIPRAVNOSTI (princip efikasnosti i transparentnosti)

Dežurni advokat u dežurnom centru na najbrži mogući način i u najkraćem mogućem vremenu obezbeđuje branioca po službenoj dužnosti tako što prima telefonske pozive od sudova, policije i tužilaštava, beleži podatke o pozivu, pozivaocu, državnom organu koji donosi rešenje o postavljenju branioca po službenoj dužnosti, krivičnom delu i svojstvu okrivljenog (mlt. ili punoletnik), hitnosti postupka, i okvirnom vremenu i mestu u kojem bi branilac trebalo da se pojavi, kao i druge podatke od značaja za odbranu po službenoj dužnosti, nakon čega bez odlaganja, putem telefona dežurnog centra poziva advokate branioca po službenoj dužnosti rukovodeći se isključivo redosledom sa spiska branilaca po službenoj dužnosti.

Po uspostavljanju telefonske veze s braniocem po službenoj dužnosti, istog obaveštava o podacima dobijenim o pozivu, pozivaocu, državnom organu koji donosi rešenje o postavljenju branioca po službenoj dužnosti, krivičnom delu i svojstvu okrivljenog, (mlt. ili punoletno lice), hitnosti postupka, i okvirnom vremenu i mestu u kojem bi branilac trebalo da se pojavi.

Po obezbeđenju branioca po službenoj dužnosti putem telefona dežurnog centra obaveštava odnosni državni organ o imenu i prezimenu obezbeđenog branioca po službenoj dužnosti i okvirnom vremenu dolaska branioca u odnosni državni organ (povratna informacija).

O svim preduzetim gore navedenim radnjama u toku smene, i drugim okolnostima od značaja za obezbeđenje branilaca po službenoj dužnosti, dežurni advokat po okončanju smene sačinjava izveštaj na standardizovanom obrascu, koji na kraju potpisuje i ostavlja u evidenciju dežurnog centra.

Dežurni advokat, pored izveštaja, na kraju smene popunjava i odgovarajuću knjigu evidencije branilaca po službenoj dužnosti, u koju unosi osnovne podatke iz Izveštaja.

Advokat u pripravnosti po pozivu dežurnog advokata zamenjuje dežurnog advokata u dežurnom centru za slučaj da prilikom preuzimanja smene od svog prethodnika ili u toku smene nastupe iznenadne i nepredviđene okolnosti koje za vreme njihovog trajanja sprečavaju dežurnog advokata u obavljanju poslova.

ALTERNATIVA: Ukoliko bi u svakoj smeni dežuralo više od jednog advokata (što je dobro pre svega jer se na taj način međusobno upoznajemo), onda se institut advokata u pripravnosti pojavljuje kao suvišan.

2.6. SPISAK BRANILACA PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI (princip pravičnosti i podjednake zastupljenosti)

U prostorijama dežurnog centra postoji šest primerka istovetnog i uredno ažuriranog spiska branilaca po službenoj dužnosti, koji vodi AKV, od kojih istovetnih primeraka jedan služi za pozivanje branilaca po službenoj dužnosti o čijem postavljenju rešenje donosi Viši sud u Novom Sadu u postupcima protiv punoletnih lica, drugi istovetni primerak služi za pozivanje branilaca po službenoj dužnosti o čijem postavljenju rešenje donosi Viši sud u Novom Sadu u postupcima protiv maloletnika, treći istovetni primerak služi za pozivanje branilaca po službenoj dužnosti o čijem postavljenju rešenje donosi Osnovni sud u Novom Sadu, četvrti istovetni primerak služi za pozivanje branilaca po službenoj dužnosti o čijem postavljenju rešenje donosi Više javno tužilaštvo Novom Sadu, peti istovetni primerak služi za pozivanje branilaca po službenoj dužnosti o čijem postavljenju rešenje donosi Osnovno javno tužilaštvo Novom Sadu i i šesti istovetni primerak služi za pozivanje branilaca po službenoj dužnosti o čijem postavljenju rešenje donosi MUP – PU u Novom Sadu (i unutrašnje organizaciono-teritorijalne jedinice).

Obrazloženje: *Praksa pokazuje da u maloletničkim predmetima branilac preduzima mali broj radnji, a da krivična dela u tim predmetima često spadaju u najniži tarifni razred, a u predmetima pred policijom branilac često preduzme jednu do dve radnje, čime se često odbrana i završava. Osim toga, neki branioci nemaju certifikat za odbranu maloletnika, a neki i ne žele da brane pred pojedinim organima, mahom policijom, što su i naznačili na spisku.*

2.7. IZVEŠTAJ DEŽURNOG ADVOKATA, KNJIGA EVIDENCIJE I TELEFONSKI LISTING (princip transparentnosti)

Izveštaj dežurnog advokata sadrži podatke o obavljanju poslova dežurnog advokata, odnosno angažovanju branilaca po službenoj dužnosti, u toku smene, a naročito:

- dan, mesec, godina, i smena na koju se izveštaj odnosi,
- ime, prezime i redni broj advokata sa svakog istovetnog spiska branilaca po službenoj dužnosti koji je u prethodnoj smeni poslednji angažovan za odbranu po službenoj dužnosti,
- vreme svakog pojedinačnog poziva državnog organa koji angažuje branioca po službenoj dužnosti,
- naziv svakog državnog organa koji upućuje poziv,
- naziv svakog državnog organa koji donosi rešenje o postavljenju branioca po službenoj dužnosti,
- ime prezime i funkcija svakog pozivaoca iz odnosnog državnog organa,
- vreme i broj telefona sa koga je poziv upućen,
- vreme i broj telefona dežurnog centra na koji je poziv upućen,
- podatke o krivičnom delu,
- svojstvo osumnjičenog/okrivljenog,
- vreme pozivanja svakog pojedinačno branioca po službenoj dužnosti,
- broj telefona dežurnog centra sa koga je svaki branilac pojedinačno pozivan,
- ime i prezime pozivanog branioca, broj telefona na koji je branilac pozivan, te broj pod kojim se odnosni branilac vodi na spisku branilaca po službenoj dužnosti,
- podatke o ishodu pozivanja – odbio, ne javlja se, nedostupan i sl.,
- ime i prezime obezbeđenog branioca, te broj pod kojim se obezbeđeni branilac vodi na spisku branilaca po službenoj dužnosti,
- vreme povratnog poziva državnom organu,
- naziv državnog organa kome je upućen povratni poziv,
- ime i prezime lica o državnom organu sa kojim je uspostavljen povratni poziv,

- broj telefona na koji je upućen povratni poziv,
- broj telefona dežurnog centra sa kojeg je upućen povratni poziv,
- rubrika „napomene“ u koju se unosi sve što je od značaja za angažovanje branilaca po službenoj dužnosti,
- dan, mesec i godina sačinjenja izveštaja,
- svojeručni potpis dežurnog advokata.

Knjiga evidencije sadrži minimalne podatke iz izveštaja dežurnog advokata, i to:

- ime i prezime angažovanog branioca po službenoj dužnosti,
- datum angažovanja,
- naziv organa koji donosi Rešenje o postavljenju branioca po službenoj dužnosti,
- svojeručni potpis dežurnog advokata.

Broj i namena knjiga evidencije koja se ručno popunjava jednak je broju i nameni istovetnih spiskova branilaca po službenoj dužnosti (6).

Telefonski listing predstavlja mesečni izveštaj operatera o primljenim i upućenim pozivima, vremenu trajanja razgovora i sl. za svaki telefonski broj dežurnog centra, koji će se u tekućem mesecu od operatera mobilne i fiksne telefonije pribavljati za prethodni mesec, te priključivati evidenciji telefonskih listinga.

Obrazloženje: *Deluje komplikovano, ali u praksi nije tako, posebno kada se popunjava standardizovani obrazac izveštaja i standardizovana knjiga u koju se popunjavaju rubrike (npr. Knjiga evidencije o pristnosti zaposlenih na radu koja se može nabaviti u svakoj knjižari).*

3.0. PRAVO NA INFORMACIJU (princip transparentnosti)

Svaki advokat ogranka advokata Novog Sada, nezavisno od toga da li se nalazi na spisku branilaca po službenoj dužnosti, ima pravo uvida u izveštaje, knjige evidencije i telefonske listinge.

Svi državni organi koji su ovlašćeni za postavljenje branilaca po službenoj dužnosti imaju pravo da zahtevaju i dobiju podatke iz izveštaja, knjiga evidencije i telefonskih listinga, koji se odnose na odbrane po službenoj dužnosti u kojima donose konkretna rešenja o postavljenju branioca po službenoj dužnosti.

Napomena: Ukoliko ovakav program bude usvojen i započne sa primenom, za šta je pored usvajanja potreban i pristanak Sudova, tužilaštva i policije, u roku od 6 meseci, na osnovu praćenja sprovođenja programa biće doneta pravila o radu dežurnih advokata kojima će se otkloniti uočene manjkavosti, te eventualne nejasnoće.

Takođe, vodiće se računa i o tome da se, ukoliko je moguće, redosled sa spiska nastavi tamo gde su sudovi, tužilaštva i policija stali na dan početka primene programa.

Desimir Karamatraković,
advokat u Novom Sadu.